

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articlii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 16 Maiu, 1896.

Poporul român este popor dinastic. Firea noastră, totă crescerea noastră, tot trecutul politic lung scurt, cum e, dară întreg acest trecut, biserica noastră, toate sunt pentru aserțiunea noastră, toate au contribuit, ca poporul nostru se fie lipit de dinastia Habsburg, dela care noi ne derivăm binele mult puțin de care suntem părtași, și la care cu speranță ne îndreptăm privirile și în viitoriu, și ca biserică, și ca națiune.

Dinasticismului nostru i-am dat viață expresiune la toate ocaziunile, bucuria casei de Habsburg a fost bucuria noastră, și când Dumnezeu s'a îndurat a o certa intru nemărginita sa iubire și înțelepciune, noi românii am purtat vestiminte de doliu alături de membrii din casa domnitoare, am jeli în inimile noastre alături de toate popoarele credincioase dinastiei. Biserica noastră s'au deschin alături de celelalte biserici, și în fața altariului și noi am ridicat când rugăciuni de mulțumire, când laude, când rugăciuni pentru delăturarea răului, când rugăciuni pentru odichna sufletelor celor răposăți.

În săptămâna trecută înțelegem monarchia a îmbrăcat vestiminte de doliu, edificiile publice prin steguri negre anunțau un cas trist, care pe toți deopotrivă ne-a atins dureros. Era deci generală durerea, generală jela, care a ajuns casa domnitoare, și ea era cu atât mai mare, cu atât mai din inimă isvoritoare, prin urmare mai nefățărită, cu cât în timpul din urmă au fost mai dese cercările, cari au atins casa domnitoare, și prin ea în loc prim pe bunul nostru împărat și rege Francisc Iosif I.

Trecerea din viață a arhiducelui Carol Ludovic a pus țera înțelegă în doliu. După tragica mutare la cele vecinice a chironomului arhiduce Rudolf, fericitul acum răposat era în linia primă chemat să ia asupra sa

frânele domnirii la casul, când bunul Dumnezeu va chema la sine pe gloriușul nostru domnitoriu actual.

Diarele din capitala monarchiei ne-au adus sciri amenunțite despre înmormântarea decedatului arhiduce. Era sfâșietoriu tabloul, care ni se prese ta ochilor noștri sufletesci la privirea celor petrecute Vinerea trecută în cripta împărătescă.

Când intri în împărăția morților, și criptele de regulă ca o împărăție a morților ni se prezintă, când intri în împărăția morților un deosebit sentiment te cuprinde, și atunci simți puterea dumnezeirii și nemernicia omenească. În giurul tău vezi oșe goale, după cuvântul scripturei, și-ți vine să te întrebi: ore cine este împăratul sau sêracul?

În sanctuariul familiaru unde odichnesc rămășițele membrilor din casa domnitoare în Vinerea trecută au intrat numai puțini. Maiestatea Sa monarhul a petrecut pe răposatul seu frate până la locul de odichnă, și moștenitoriul legal, fiul cel mai mare al răposatului arhiduce reținut de a gravă bôla în castelul din Schönbrunn nu a putut da tatălui seu nici onôrea din urmă, nu a putut avé nici mângăierea de a dice: cu mâinile mele am astrucat osămintele tatălui meu, și ale mele lacrimi au fost cele din urmă, cari au cădât la cocișul tatălui meu.

Sunt nepătrunse cu mintea omenească tainele providenței; noi ômenii ne mărginim la cuvintele dreptului Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat.

Din incidentul casului trist a trecerii din viață a Alteței Sale arhiducelui Carol Ludovic biserica noastră încă a luat vestiminte cernite și și-a manifestat durerea sa.

La alt loc dăm sêmă cetitorilor nostri despre părastasul solemn, care s'a ținut pentru odichna sufletului răposatului arhiduce Sâmbăta, în biserica catedrală de aici, la locul acesta

publicăm adresa de condolență, care prin ministeriul reg. ung. de culte și instrucțiune o a adresat Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, Maiestății Sale împăratului rege.

Etă-o:

Maiestatea Văstră Cesareă și Apostolică Regescă! Preagrațioșe Dômnice!

Cu adâncă mișcare în suflet și cu inimă sfâșiată de durere am primit eu și episcopatul bisericii gr.-orientale române din patrie, dimpreună cu totalitatea organelor, cler și mirenii, părtași în guvernul bisericesc, nunciul trist despre pierderea, care tocmai acum sub decursul sărbătorilor iubire o ați îndurat Maiestatea Văstră, preaînalta casă domnitoare, înțelegă monarchia, în special patria și biserica noastră, prin neașteptata decedare în ziua de ieri a Alteței Sale cesaree și regesci, a Domnului Arhiduce Carol Ludovic, carele era cel mai aproape de tronul preaînalt și de glorioasă corônă regală.

În durerea noastră adâncă pentru această pierdere mare, totă atențiunea ni-o atrage asupra și casul trist; momentul surprinderii sguđuitoare ne înneacă graiul, și un singur simț deprimătoriu ne preocupă, care ne revocă în sufletul nostru o serie înțelegă de pierderi grave ce le-a suferit de un timp încôci preaînalta casă domnitoare și cu ea toți supușii credincioși ai Maiestății Văstre, tocmai când basa cea mai sigură a speranțelor noastre pentru consolidarea statului și pentru binele comun o căutam în întărirea internă a preaînaltei case domnitoare, cea cu inimă pentru fericirea popoarelor sale.

Când îmi iau voie cu aceste a depune prea umilit la treptele tronului preaînalt al Maiestății Văstre și în numele clerului și poporului întreg cele mai sincere simțuri dureroase ale episcopatului acestei biserici asupra casului de doliu neașteptat, cu sentimentele nealterabile de fidelitate și alipire către Majestatea Văstră, implor și implorăm cu toții grația lui Dumnezeu, celui ce dirige sôrtea principilor și a popoarelor: ca pe Maiestatea Văstră, cu preaînalta casă domnitoare și cu monarchia înțelegă să Vă mângăie în această pierdere

mare cu darurile sale cele abundante și să Vă terască pentru totdeauna de asemenea lovituri neașteptate!

Care de altmintrea rămân cu cea mai profundă reverență omagială

În Sibiu, la 20 Maiu 1896.

Al Maiestății Văstre

credincios supus:

Archiepiscop și metropolit gr.-oriental român

Miron Romanul m. p.

Revista politică.

Așa numitul „partid național” din camera ungurască, are să trecă printr'un stadiu de radicală transformare. Să dice adevă, că în sinul acestui puternic partid opozițional desbinarea internă face o de și grozave progrese, un semn, că în curând partidul se va discompune. Presemnele acestei situațiuni s'au vădut deja de mult din cuvântarea din Cașovia a contelui Apponyi, șeful partidului. A fost în ea un pasagiu, în care el condamna aspru escesele partidului popular. De atunci a rămas un fel de înstrăinare între elementele clericale și liberale din partid, înstrăinare, care acum se arată pe față. În această neînțelegere internă să cuprindă esplanarea curioasei atitudinii politice a partidului național din timpul din urmă. Acesta este adevăratul motiv, pentru care contele Apponyi de săptămâni de zile se arată numai sporadice prin cameră și din delegațiuni s'a retras. Să dice în legătură cu acestea, că partidul va trebui să se disolve; elementele liberale vor trece în sinul partidului liberal, ér elementele clericale în sinul partidului popular.

Pentru noi este acesta o veste tristă, pentru că se întărește acel partid, care acum de atât timp are de ani de zile ne apasă și ne calcă drepturile în tot felul și chipul.

* *

FOIȚA.

Apelul fraților din Bucovina.

Dacă vom arunca o privire asupra poporului nostru românesc și-l vom urmări în dezvoltarea sa culturală, apoi cu inimă sfâșiată de durere trebuie să observăm, că în calea lui spre progres și fericire a fost mereu împedecat pînă fel și fel de împrejurări măre și măsuri dușmănoșe. Au fost timpuri, când poporul nostru nu mai dădea semne de viață, amarul vieții îi înecase glasul lui tânguitor și jugul secular al robiei și al nesciinței îl paralisase cu totul. În starea această de amorțire am petrecut ani de-arîndul până când alte națiuni înaintau cu pași repeși spre portul fericitoriu al culturei. S'a ivit în cele din urmă aurora deșteptării, ér providența divină s'a îngrijit și de poporul nostru mult cercat trimițându-i bărbați apostoli, cari se propage pe câmpiile adormite evanghelia redeșteptării. George Lazar a pîtruns adevărul cuvintelor: „cine are scôla are viitorul”, și cuvintele lui ca o scîntee electrică au pîtruns în inimile nesim-

țitoare și le-au deschis ochii minții spre calea mîntuirii și a fericirii.

Durere însă, căci afară de frații noștri din România liberă, noi maioritatea poporului românesc încă nici pînă astăzi nu suntem în stare a ne lăuda cu o sôrte mai bună relativă.

Instituțiuni culturale avem puține, dar și acele puține numai cu mari jertfe le putem susține. Tinerimea noastră e silită a cerceta scôle străine și a și însuși acolo o cultură străină de cea a poporului românesc.

Sôrtea noastră, a poporului românesc — afară de frații din România — e aproape identică. Suntem doritori de cultură, sufletul nostru însetează de tot ce duce la bunăstarea și fericirea unui popor, dar suntem un popor sêrac, lipsit de ajutor, care afară de inimă bună și calități eminente nimic nu are. În timpul mai nou s'au format societăți și reuniuni, cari cu mult zel lucră la propagarea științei în poporul nostru. O astfel de reuniune e și „Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina”.

Societatea această și-a pus nobilul scop de a înființa din incidentul iubirii de 50 ani a gloriușului nostru împărat un asil de studenți. Impor-

tanța acestui institut pentru viața noastră națională e de netăgăduit, și noi credem, că apelul acesta pe care noi îl recomandăm cu totă căldură sufletului nostru românesc va afla viu răsuns în inima fie-cărui român iubitor de cultură și progres.

Apelul e următorul:

Apel.

Dureros simțim noi românii bucovineni, națiunea indigenă și cea mai numărôșă în această patrie scumpă, lipsa de bărbați de ai nostri pe toate terenurile publice. Imprejurări vitrege zădărnicesc la noi mai mult decât ori unde sporirea elementului cult, ér din micul număr al inteligenței noastre o parte nici n'a avut posibilitatea de a se învrednici de efectul oțelitor al unei educațiuni naționale.

Aceste enorme desavantaje sunt un mare pericol pentru întreg nêmul românesc din Bucovina și el trebuie să ne inspire puternic la activitate energetică și jertfitore.

„Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina” a luat în ultima sa adunare generală din 16/28 Marte 1896 concludus unanim de-a activa la Cernăuți din incidentul iubileului de 50 de ani de guvernare a M. S. prea grațioșului nostru împărat un asil de studenți români cu începere

dela 1. Septembrie a. c., a destinat pentru acest scop partea cea mai mare din averea sa, anume suma de 10.000 fl. și fiind capitalul acesta insuficient, a decis a iniția colecte pentru a pute realiza instituțiunea proiectată în dimensiuni demne și eficace. În acest asil copii talentați, dar lipsiți de mijloce, ai poporului nostru își vor face sub paza unei înțelepte supravegheri, de care sunt lipsiți, când sunt lăsați ca până acum, în prada miseriei și în voia întâmplării, înțruga lor dezvoltare intelectuală în sensul spiritului poporului nostru și astfel ne vom crea, ceea ce ne lipsește: o numărôșă generație tinêră, cultă și neînstrăinată.

Acest scop, pe care-l râvnim din adîncul sufletului nostru, îl putem însă ajunge numai dacă rezultatul colectelor va fi destul de însemnat, căci dela el depinde măsura în care se va pute activa asilul.

Fraților români! Isvor de cultură, remediu de mîntuire voesce să deschidă societatea noastră, întemeind asilul acesta. De aceea apelăm la patriotismul D-Văstră și Vă rugăm: Uitați Vă la chipul poporului nostru iubit. Și atunci, cine pôte rămâne împetrit și să nu sacrifice parte drêptă din ceea-ce are, pentru a însenina sôrtea nêmului din care a eșit?

Comitetul societății noastre a instituit

Pe când în Ungaria se întărește partidul „asupritor de naționalități“, în Austria se întăresc harnicii antise-miți. Nu odată am spus-o și noi, că mare e speranța noastră în triumful creștinilor din Viena.

În 21 Maiu a fost primit primarul Strobach în audiență de Maiestatea Sa. Strobach îi mulțumii, pentru-că l'a întărit de primar. Monarchul, care l'a primit în modul cel mai afabil, constată, că el se bucură foarte mult, că a întărit pe Strobach. Bune semne!

Mâne va fi săptămâna, de când s'a întrunit consiliul comunal din Viena pentru alegerea celor doi vice-primari. Au fost aleși pe trei ani Dr. Carol Lueger și Dr. Iosif Neumayer. Capitanul districtual Dr. de Friebeis l'a întrebat pe Lueger, dacă primesce alegerea. Dr. Lueger profită de ocazie și ține următorul discurs:

„Eu primesc alegerea acésta, nu pentru-că vreau eu, ci pentru-că am dat partidului meu promisiunea, că i pun lui toate puterile mele la dispoziție (aplaude în stēnga) și pentru-că îmi consider de onoare a sprigină din toate puterile pe prietinel și colegul meu, primarul Strobach. (Aplause frenetice în stēnga). Eu cred, că vorbesc în sensul tuturor consoților din partid, când resping o vătămare adencă, care i s'a făcut ieri primarului nostru și când declar, că noi pe primarul nostru nu l'am ales numai de „strohmann“, ci l'am ales de adevărat primar. (Förte drept!) și când declar mai departe, că noi vom manifesta față cu primarul nostru totdeauna respectul cuvenit și că nu vom suferi, ca acest respect cuviincios să-i fie refuzat din altă parte. (Aplause demonstrative în stēnga). Eu nu m'ai nimic de a adauga la programul, care l'a desvoltat primarul nostru cu ocazia depunerii jurământului său: Eu voi fi totdeauna în deplină armonie cu acest program și sper, că prin lucrare comună și punctele speciale din program se vor realiza. În tot cazul mă voi sili, să l spriginesc în cestia finanțelor orașului Viena și dau aici declarația, că eu și în altă direcție voi fi la locul meu și că nu voi face, cum au făcut alții, cari aici în consiliul comunal al Vienei au vorbit într'un fel și într'alt loc altfel sau cari prin absentare s'au subtras dela împlinirea datorinței. (Aplause în stēnga. Strigăte: Cine?)

Ordinea comunală, care e în vigoare pentru orașul Viena, este defectuoasă și eu cred, că fie-care a ajuns la convingerea, că această lege nu se potrivește nici decum pentru toate împregiurările, că mai mult e o

un subcomitet din domnii: baronul Eudoxiu Hormuzaki, cavalerul Dionis de Bejan, cavalerul Dr. Iancu de Flondor, baronul Dr. Alexandru Hormuzaki, Dr. George Popovici, Atanas Pridie și Dr. Emilian Voiutski, cu însărcinarea a pune în curs colecta și a o duce până la finea lunei Maiu a. c. la un rezultat cât se poate de abundent, ca să se poată ajunge realizarea deplină a scopului măreț.

Ofertele marinimose sunt a se adresa sau direct dlui Dr. Alecsandru baron Hormuzaki (Cernăuți strada Iosif Nr. 8), casa riului acestui subcomitet, sau acelor persoane de încredere ce vor fi numite de comitet în centrele districtuale.

În vederea situațiunii în care ne aflăm și a trebuințelor noastre suprem urgente, se contribuim cu toții, după sincera și adevărata noastră puțință pentru a ne asigura viitorul națiunii și a ne salva onoreia.

Cernăuți în Martie 1896.

Comitetul societății pentru cultura și literatura română din Bucovina:

Baronul Eudoxiu Hormuzaki, president.

F. Cârștiuc. Grigore Halip. Dr. Baronul A. Hormuzaki. N. Jeremievici. I. Lutia. C. Morariu. I. Nastasi. Dr. G. Popovici. A. Pridie. Dr. Stefan Saghin. C. Stefanovici. Dr. T. Tarnavski. Dr. D. Verenca. Dr. E. Voiutski.

astfel de lege, care are necondiționat trebuință de ameliorare. Nu e trist, dlor, că noi avem un statut comunal, care eventual poate transpune guvernul în poziția, de a ridica cu totul autonomia comunală? (Förte drept, în stēnga.) Vă este cunoscut, stimații mei domni, că eu sunt un dușman al instituțiunii cunoscute sub numele de magistrat, și de aceea se înțelege de sine, că voi face tot posibilul pentru delăturarea acestei instituțiuni (Stadtrath.) Instituțiunea magistratului s'a făcut numai spre a putea purta o administrațiune fără nici o considerare care stă cu adevăratele principii ale constituționalismului în flagrantă contradicție. Eu sunt pentru o clasă puternică de funcționari, pentru un magistrat puternic, dar nu effemer; dar eu sunt și pentru un consiliu comunal puternic, nu pentru un consiliu effemer. (Aplause în stēnga).

Tot așa de defectuoasă, ca statutul comunal, precum știți D-Voștră, sunt și dispozițiile privitoare la alegere, create în scopul, cum se mă exprim, ca să asigure unei clase singuratică a societății o majoritate.

Planul n'a succes, dar de aici nu urmăz, ca noi să nu considerăm de o problemă a noastră, legea electorală de astăzi, s'o schimbăm astfel, ca să fie justă pentru toate clasele societății! (Bravo)

Eu am promis, că dacă voi avea ocazie se port presidiul, mă voi sili să fiu cât se poate de nepărtinitor. Eu le spun și acelor domni, cari nu mi-au dat voturile lor, că atunci, când va șede Dr. Lueger sus, nu va șede sus omul de partid ci acela, care trebuie să se bucure de încrederea întregului consiliu comunal! (Aplause)

După discursul și al Drului Neumayer amândoi viceprimarii au depus jurământul obicinuit. — Repetăm: Triumful cauzei creștine în Viena e o bucurie pentru noi și un puternic ghiold pentru îngâmfații ovreo-magiari din Ungaria.

* * *

Azi e săptămâna, de când s'au început în Moscva serbările de în coronare.

Timpul a fost rece și cerul cam înourat. Decorarea orașului a fost gata. Stéguri rusesci, busturi și statui, cari reprezintă părechia imperială. împodobesc casele. Pe strade o mulțime enormă. Nenumărate tribune ridicate pentru miile de spectatori.

La plecarea conductului festiv resunară 71 de salve de tunuri. Guvernorul general al orașului, contele Sergius, a primit pe împăratul. În tot decursul conductului clopotele nenumărate din „cetatea sfântă“ încălțiau inimile ortodocșilor, cari își încoronau pe împăratul lor. Când au ajuns la palatul Kreml conductul s'a terminat un lucru, care s'a adus mulțimei la cunoștință prin 101 de salve de tunuri.

Sara la 9 ore s'a început o iluminăție grandioasă. Peste tot încoronarea trebue, că a fost dămnă de vâd; după cum am comunicat cu altă ocaziune s'au și cheltuit parale enorme. — Din incidentul încoronării Țarul Rusiei a donat 300,000 de ruble pentru înființarea unui fond în scopul de a se ridica un convict pentru studenții din Moscva.

* * *

Herbette, vechiul ambasador al Franciei la curtea germană, s'a dus la Berlin, ca să-i prezente împăratului scrisorile de rechemare. Herbette e de 57 de ani astăzi, când părăsește serviciul diplomatic, ca să petreacă o viață mai odihnă. Din 1886 a fost neîntrerupt ambasador în Berlin, timp, în care el a apărut interesele Franciei cu mult succes.

În Paris circulă svonuri aventuriere despre intențiile ducelui de Orleans. Să ție, că partidul său va provoca pe alegătorii royalști, să vo-

teze pretutindenea pentru el, ca să se vadă, cât de mulți aderenți are. O astfel de manifestație va face pe ducele să vie în Francia și se se espună tuturor eventualităților. Dufaure, unul dintre cei mai cu influință membrii ai comitetului royalist, a spus unui redactor dela „Matiu“, că manifestul ducelui îi va atrage simpatiile mulțimei; decisiunea se va lua în Bricsell, unde convin membrii partidului royalist cu ducele. Tinerimea royalistă a ținut mai multe întruniri secrete.

Foile republicane iau act despre scrisoarea ducelui cu cea mai mare nepăsare. Foile socialiste observă că pericolul reacționar nu începe dela monarchiști. Jaures, un socialist pronunțat scrie un articol interesant, care se termină în chipul următor: „În jurul republicei sociale se vor grupa toți lucrătorii toți demoerații. Ducele de Orleans va face confesiune în rândurile conservatorilor, confesiune, de care noi vom profita. Nu există alt câmp de bătaie decât cel destinat pentru lupta între socialism și capital.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 20 Maiu 1896 n.

Azi atât în casa deputaților, cât și în casa magnaților s'a ținut ședință.

În camera deputaților la ordinea zilei a fost statorirea modalităților pentru participarea camerei la înmormântarea arhiducelui Ludovic, carea se va face Vineri în 10/22 l. c. la 4 ore p. m., apoi desbaterea asupra proiectului de leged despre judecătoria administrativă.

Discuțiunea o-a deschis deputatul *Bathányi Tivadar* luând în apărare proiectul, dar numai sub condițiunea ca dispozițiunile privitoare la tacsățiune să fie lărgite.

A urmat apoi *Polonyi Géza*, care a descoperit o mulțime de defecte, cari pun justiția administrativă în serviciul guvernului spre dauna materială și morală a poporului. După *Polonyi* proiectul e plin de astfel de defecte, încât tot juristul trebue să se mire de contradicțiile ce există în el și de lapsurile de cari geme. Mai ridicol îl află la § 130 unde se decide asupra controversiilor de competență, încredințând aplanarea acestor controverșii unui for, ce nici nu există.

Dar mai desastroas află proiectul în partea materială, unde partidele procesuante sunt silite a alerga la Budapesta pentru căutarea dreptului lor, fiind judecătoria numai cu un for, cu cheltueli mari, astfel, că mai bine vor abdice de căutarea unui drept, ce numai cu cheltueli mai mari și-l pot ajunge decât vor fi folosele câștigându-l.

Nu primesc proiectul nici în general.

Makfalvay Géza și ministrul *Perczel Dezső*, se silesc a apăra proiectul, dar fără succes.

A mai vorbit contra proiectului *Holló Lajos*, carele înainteză și un proiect de decisiune, în sensul căreia, proiectul de lege înaintat, să se renunță comisiunii spre elaborare din nou după indigitațiile date aci.

Cu acésta s'a încheiat discuțiunea generală și vor urma vorbirile de încheere.

*

Casa magnaților s'a ocupat aproape exclusiv numai cu statorirea modalităților pentru participarea la înmormântarea arhiducelui Carol Ludovic, căci multele esibite, și raporte ce s'au prezentat, au fost luate simplu la cunoștință.

Străinii despre milleniu.

Publicăm vre-o câte-va voci din presa străină, ca să arătăm cetitorilor noștri, ce ție și foile străine despre milleniul Magiariilor. Etă ce ție „Köln. Ztg“ din Viena:

Dispoziția veselă de serbare nu prea voescă se țină lung timp; ci din potrivă în orele din urmă s'a schimbat într'o indispoziție marcantă. Nobilimea nu se prea poate încălți pentru serbarea millenară, deore-ce e de părerea, că reclamele, ce s'au făcut pentru milleniu, nu sunt chiar demne de o serbare națională. Se înțelege, că nemulțămirea acésta

e cauzată și prin legile bisericesci politice, precum și prin demonstrațiunile dușmănoase din statele balcanice, și atitudinea neîmpăcată și provocătoare a naționalităților. Numai acum se poate vedea, câți dușmani are Ungaria de astăzi, și omienii încep a se convinge, că însemnătatea cestiunei naționalităților a fost depreciată și s'a emis în mod ușuratec o rezolvare înțeleptă. Toți simt, că aci e lipsă de o rezolvare grabnică, dar nu cu puterea, ci cu înțelepciune și precauțiune.

Nu mai puțin îngrijat este jidovismul, care timp de 30 ani a stat în fruntea progresului spiritual și cultural din Ungaria. Sprinul, de care s'a bucurat din partea fie-cărui guveru ungar, l'a mănă înșă prea înainte, așa încât desvoltarea a devenit ne-naturală, și acum cele mai însemnate întreprinderi stau înaintea grelei cestiuni a existenței sau a neesistenței. De aceea s'au pus toate speranțele în espoziția millenară. Dela reușita acésteia depinde existența multor întreprinderi, și nereușita ei ar cauza un de-sastru, care ar fi în stare să nimicească puterea de astăzi din Ungaria.

Dilele din urmă s'au ivit o mulțime de aparințe îngrijitoare. Esopoziția nu prea atrage publicul. Demonstrațiunile din statele balcanice sunt chiar așa de jignitoare, ca și agitațiunea viuă a naționalităților și a anti-semiților din Viena. Străinătatea își oferă în măsură foarte neînsemnată concursul și succursul său. Se adauge la acéstea apoi re-serva, ca să nu țiecem antipatia, Magiariilor adevărați, în mijlocul căroră fierbe mișcarea antisemită. Și Jidanii pōrtă multă vină la acésta, deorece ei au exploatat patriotismul poporului magiar pentru scopuri jidovesce, și o mare parte din presă urmărește și astăzi, sub stindard magiar, curat numai interesele jidovesce; ba există și casuri, când s'au nisuit să pună politica esternă în serviciul jidovismului. Dar este adevărat și acea, că Jidanii au făcut multe, foarte multe, în Ungaria mai mult decât în ori-care țară; și lucră într'o direcție, care foarte ușor poate avé ca consecință naturală o transformare politică și socială.

Al doilea țiear: „Deutsche Zeitung“ tot din Viena, polemizând cu „Budapesti Hirlap“, țiece următoarele:

Nici unul dintre poporele arice n'a furibundat în mod atât de barbar, ca strămoșii magiariilor millenari de astăzi. Dōr vechii Ari ai Europei vestice țieceau în rugăciunile lor: „A furore Hungarorum libera nos Domine!“ (Mântuesce-ne Dōmne de furia Ungurilor). Și acum, bine înțeles, se sērbătoresc în Budapesta milleniul, nu dela înființarea statului ungar, ci dela invasiunea magiară în Europa. Magiarii se pot bucura; ei, cari n'aveau patrie, și-au căscigat'o dar pentru-ce să se bucure „Arii“ de astăzi de aniversarea invasiunei acelor „mongoli“?

La observarea studenților ari-naționali din Viena, că „Magiarii, departe ca să fie o baricadă contra Turcilor, de repetate-ori s'au aliat cu ei contra Europei crescine-arice, țiearul „Bud. Hirl“. observă, că „e adevărat, că au existat timpuri, când unele partide au prețuit mult alianța cu Turcii“. Totodată însă se încercă nimitul țiear a documenta, ce au prestat Magiarii și în luptele contra Turcilor. Zriny, Croatul erou, Dugonici Slovaci vitezi, sunt timbrați spre scopul acésta simplă-minte ca eroi magiari. Pe Ioan Hunyadi Corvinul, care e prea cunoscut, că e român, „Bud. Hirl“. îl retace, asemenea și pe eroul sāsesc Michael Weis, care și-a jertfit în mod vitejesc viața pentru „causa arică“, în luptă cu semiluna. Astfel, domnilor Magiarii, cei mai mari eroi magiari din luptele cu Turcii sunt timbrați numai din partea vōstră ca Magiarii, cu toate că ei și soții lor de arme s'au simțit ca Sași, Români, Slovaci, Sērbi, Croați, și lumea, afară de „globul magiar“, i-a și recunoscut ca atari. Luptele cele mai crâncene cu Turcii s'au întēplat pe teritoriile locuite de Nemagiarii, și pe acéste teritorii nu le-au putut supune nici odată, până când partea Ungariei locuită de Magiarii, ba chiar și capitala Budapesta a zăcut doi secolii sub jugul turcesc. „Bud. Hirl“. amintescă chiar și pe împērătēsa Maria Teresia, vōind a dovedi, că Magiarii au mântuit Austria. Fōrte greșit, domnilor! Regimentele 31, 33 și 37, cari și-au vārsat atunci sāngele „pro rege nostro“ — este prea bine sciut — au fost regimente romānesci.

Fie omul numai cât de puțin vârsat în istorie, fie prieten sau dușman al Magiarilor, ușor poate constata, că cine falsifică istoria. Nici o nedreptate nu rămâne nerăsunată în lumea aceasta, și și asupra Magiarilor va năvăli napastea, vor fi nimiciți de greșelile lor proprii.

Se vede, că încep și streinii a cunoște mai bine pe magiari ca până acum.

Noutăți.

Părăstas. Sâmbătă la orele 11 a. m. s'a celebrat în biserica noastră din Cetate părăstas solemn pentru odihna sufletului răposatului în Domnul arhiduce Carol Ludovic. Părăstasul l'a celebrat Escelenția Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, asistat de Preacuvioșia Sa domnul vicariu arhiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, și de asesorii consistoriali protopresbiterii: Ioan Hannia, Ioan Papiu, Moise Lazar, Zacharia Boinu, Nicolau Cristea, ca diacon a funcționat directorul seminarial, protodiaconul Dr. Remus Roșca.

Răspunsurile funebreale, și sublimile cântări „Plâng și mă tânguesc”, și „Cee viața noastră” apoi „Vecinica pomenire” le-au executat membrii reuniunii române de muzică din Sibiu sub conducerea domnului profesor G. Dima. Executarea acestor compozițiuni a fost sublimă, întocmai ca și înseși compozițiunile.

La acest părăstas au asistat corpul ofițerilor din Sibiu în frunte cu generalul Kertschek, vice colonel Rieger, Maiorii Munteanu și Male; amployații dela comitat în frunte cu domnul comite suprem G. Thalmann, amployații dela direcțiunea financiară, cei dela tribunal și alții.

După obiceiul vechiu bisericesc la finea părăstasului s'a luat colivă și s'a beut vin pentru pomenirea sufletului răposatului.

Biserica a fost îmbrăcată în vâl negru și la mijloc a fost ridicat un catafalc.

Atât modul impunătoru de serbătoresc al celebrării părăstasului cât și sublima executare a cântărilor amintite mai sus au stors lacrimi din ochii publicului asistent.

În acest demn mod a serbat biserica noastră acest părăstas, în acest mod și-a arătat devoțiunea către înalta casă domnitoare, care totdeauna a ocrotit sânta noastră biserică și în zile bune și mai ales în zile grele, cum sunt și cele de azi.

Vecinică pomenire sufletului răposatului arhiduce!

* * *

Rusalii. Mărețele serbători ale pogoriei duchului sânt în anul acesta au fost favorizate de un timp foarte frumos. Acesta a ridicat mult și solemnitățile bisericesci. În biserica noastră din Sibiu-cetate sânta liturgie o a celebrat Escelenția Sa I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul asistat de Preacuvioșia Sa domnul archimandrit vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu și de protopresbiterii: Ioan Papiu, Nicolau Cristea și Ioan Ghibu.

La finea liturgiei s'a împreunat vecernia cu cetirea frumóselor molive din Dumineca sara dela Rusalii.

Cântările liturgice le-a executat cu multă precisiune și frumsețe corul seminarial sub conducerea profesorului G. Dima.

„Cât sunt de iubite lăcașurile tale Dómnne”, așa ne vine să exclamăm și noi cu Psalmistul, cât sunt de iubite lăcașurile tale Dómnne, cât de sublim e ceremonialul liturgiei în biserica noastră când oficiază arhierul *pontifex maximus* — în ornate frumóse archieresce, când oficiază dicem cu atâta linisce, cu atâta pietate, cu așa frumósă asistență, când sublimile cântări liturgice le execută cu atâta pricepere un imponent cor de voci tinere, condus de un om pricepătoriu, care sublimul teest al cântărilor l'a îmbrăcat în o haină de muzică atât de frumósă, atât de adecuată cuprinsului.

„Cât sunt de iubite lăcașurile tale Dómnne” la asemenea ocațiuni chiar și atunci, când toate acestea se strimtoresc în o bisericuță mică, cum e și a noastră, care a rămas ca mărturie viuă despre hărnicia și evlavie celor ce o au făcut, și despre vitregă sorte a bisericei noastre în acel véc, când românii ortodocși nu puteau avé nici biserică spre stradă, nici turn, nici clopote, nici

tocă, ca să nu supere ele pe toleranții cetățeni, cu cari ați trebuie să împărțim amarul vieții.

„Cât sunt de iubite lăcașurile tale Dómnne”, și când vom ajunge ca acest sublim Psalm să l'putem înălța către Dumneșeul tron ceresc în o frumósă biserică catedrală, unde sublimile noastre rituale să se pótă desvolta în totă frumsețea lor, unde sublimile cântări bisericesci ca valuri să pótă undula prin un spațiu mai mare spre boltele catedralei mărețe.

* * *

Avis pentru domni deputați români în congregațiunea comitatensă, ca să se întrunescă în club, Sâmbătă în 30 Maiu c. după prânț la 6 ore în localul casinei române din loc. Sibiu, 27 Maiu 1896. Biroul clubului.

* * *

Cerculariu către toate comitetele parohiale direcțiunile scolare și învățătorii școlilor confesionale gr.-or. din protopresbiteratul Seliștei.

Cu privire la ținerea esamenelor anuale dela finea anului scolar curent află de lipsă a dispune următoarele:

1. Ordinea, în care se vor ținea esamenenele, este stabilită în programul ce urmăzează mai la vale.

2. Învățătorii sunt îndatorați a îngriji cu ajutoriul elevilor, ca localitățile școlii în ziua esamenelor să fie înfrumsețate cu verdéță și flori.

3. Conspectul datelor statistice pe anul 1895/96 să fie pregătit în regulă și să se afle pe masa presidială în două exemplare, se observă, că în rubrica „copii obligați a frecuenta școlă” nu se induce și cei dispensați a cerceta școlă.

4. Contpectul materialului propus din fie-care obiect să se afle pe masa presidială.

5. Directorii scolare, preoții și delegații comitetului parochial sunt datori a asista la esamenene. Ei vor stărui pe lângă părinții pruncilor ca să asiste și acestia în număr cât de însemnat la esamen.

6. Esamenenele se încep în zi de lucru la 7 ore a. m., Dumineca și sârbătorea la 10 ore a. m.

7. Fie-care învățătoriu, iertându-l împregiurările, să asiste la esamenenele școlilor din comunele învecinate, cei indicați în program sunt însă îndatorați a asista la esamenene unde sunt delegați.

8. După finirea esamenelor învățătorii asistenți se vor întruni cu directorul scolar district al într'o conferență didactică și vor discuta asupra rezultatului esamenului.

9. În parohiile, la ale căror școle sunt aplicați învățătorii provisorii, comitetele parohiale să se întrunescă înainte de finirea esamenelor și să statoréscă condițiunile de concurs pentru ocuparea definitivă a posturilor de învățătorii.

Programul

esamenelor anuale dela școlele din protopresbiteratul gr.-or. al Seliștei la finea anului scolar 1895/96.

Esamenenele se vor ținea:

În Alămor la 9 Maiu; în Topârcea la 18 Maiu; în Aciliu la 19 Maiu a. m. în Amnaș la 19 Maiu p. m.; în Mag la 21 Maiu; în Gurariului la 22 Maiu; în Sibiel la 23 Maiu; în Căcova la 17 Maiu; în Tilișca la 26 Maiu; în Vale la 28 Maiu; în Galeș la 29 Maiu; în Săcel la 30 Maiu; în Seliște la 22 Iuniu, 23 Iuniu și 24 Iuniu.

Seliște, 6 Maiu 1896.

Inspectorul scolar al protopresbiteratului gr.-or. al Seliștei.

* * *

Maial. Corpul învățătoresc din Tilișca invită cu totă onórea la maialul scolar, ce se va ține Duminecă în 31/19 Maiu în locul așa numit „Gruul arinilor”.

* * *

Necrolog Ioana Popescu n. Sandor ca soție, Victoria, Emilian, Ioan, Iosif, Rafla, Sofia, Iuliana și Teodor, ca fii și fiice, Gizela Truția, Sidonia Crișianu, Pavel Sendria și Simeon Butnariu ca nurori și gineri, Ioan, Maria și Ionel ca nepoți, anunță tuturor redeniilor și cunoscuților trecerea din viață a prea iubitului lor soț, tată, socru și moș *Teodor Popescu* paroch gr.-or. în Dumbrava, carele după grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 20 Maiu 1896 st. n. în al 60-lea an al etății și al 37-lea al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pământesci s'au aședat după ritul bisericeii gr.-or. în 23 Maiu, la 9 ore a. m. în cimiteriul bisericeii gr.-or. din Dumbrava.

* * *

Concert. Din Iași primim următorul anunț: Iași, Sâmbătă 20 Aprile 1896 s'a ținut al 49-lea Concert coral, dat de corul Metropolitan din Iași cu binevoitorul concurs a Dómnnei Sofia Osvald Teodoreanu și a orchestrei conservatorului sub conducerea d-lui Musicescu Gavriil. Inceputul la 9 ore p. m. precis.

Program:

I.

1. Musicescu G. „Imnul Heruvic”, in Do major cor.
2. Haendel G. F. „Laudate Dominum”, Solo de Baryton și cor.
3. Mezzetti E. „Salutazione angelica” cor cu acomp. de quintet.

II.

4. Herz H. „Adantino” din al 5 lea Concert pentru piano, cu acomp. de Orchestru, d-na Sofia Osvald Teodoreanu.
5. a) Glinca M. „Eligie”, pentru voce și violoncel, d-șora M. Carp și dl I. Bursuc; b) Thomé F. „Mandolina” pentru piano d-na Sofia Osvald Teodoreanu.
6. Wagner R. „Choeur des Fileuses” din opera „Le vaisseau Fantôme” cu acomp. de Orchestră.

III.

7. Musicescu G. „Doina lui Rațiu”, Cuvintele de Viora Magdu, cor.
8. Musicescu G. Căntece populare: a) „Dor dorule”, solo d-șora M. Christodulo și cor; b) „Stănețuța” cor.
9. Musicescu G. „Dis'a badea ca veni” cor.
10. Rouget de Lisle. „Marseillaise” Aranjată pentru cor de G. Musicescu.

*

Sâmbătă, 18 Maiu 1896 va avé loc un concert coral în Iași dat sub direcțiunea dlui Titus Cerne de corul Sf. Spiridon din Iași cu binevoitorul concurs al dómnnei Alice T. Cerne a domnilor profesori A. Aurescu, I. Bursuc, Alf. Cirillo, Ant. Cirillo, C. Cirillo, N. V. Soceanu și a orchestrei conservatorului. Domnul profesor A. Repond va ține acompaniamentul pe orgă. Inceputul la 8¹/₂ precis. Sala va fi iluminată cu electricitate. Bilete se pot procura la Agenția teatrală din str. Lăgușneanu.

Programa:

I.

1. a) Palestrina: „Adoramus te Christe”, cor micst; b) Bortnianski: Concert religios „Auzi-te Domnul”, cor micst.
2. Cherubini: „Ave Maria”, solo de sopran (d-na Alice T. Cerne) acompaniat de orchestra de corde, oboi obligat (dl A. Aurescu) și orgă (dl A. Repond).
3. a) Reissiger: „Sera”, cor bărbătesc; b) Weber: „Vânătoarea lui Lutzow”, cor bărbătesc.
4. T. Cerne: „Doină”, melodie populară pentru bas (dl C. Cortez) și cor micst.
5. Ciro Pinsuti: „Spune-mi flóre”, cor micst.
6. O Eichler: „Epitalam”.

II.

7. Weber: „Arie din Freischütz”, cântată de d-na Alice T. Cerne acompaniată de orchestră.
8. Wagner: „Marș național din opera Lohengrin”, cor și orchestră.
9. L. de Rillé: „Rândunelele”, solo de tenor (dl V. Scorpan) acompaniat de cor a bocca chiusa.
10. a) Brahms: „Pe lângă plopii fără soți”, cor micst; b) Uberlée: „În noptea lină vin”, cor micst.
11. Händel: „Imn din oratoriul Judas Maccabeus, cor micst.

III.

12. „Ester”, cântată pentru soli, cor și orchestră de Titus Cerne; Mezzo sopran d-na Atice T. Cerne; Bas dl I. Colceag.

* * *

Țarul „principe magiar”. Țariul din Paris „Petit Journal” primesce dela corespondentul seu special un raport detat despre sârbăriile încoronării Țarului. Raportorul comunică și vorbirea metropolitului din Moseva în care respectivul vorbitor înșiră toate titlurile, de cari până acum se bucură țarul Ru-

siei. Intre aceste după „mare principe de Lithvania” urmăzează „principe de Hongrie” adecă principe al Ungariei.

Când și cum au ajuns Țarii Rusiei la titlul acesta istoria nu ne spune. În presa magiară scirea acesta a produs mare resens și promit, că vor cere lămuriri în privința acesta.

* * *

Robia de optspredece ani a unui nevinovat. Înainte cu 18 ani doi țărani croați au fost judecați la robie pe viață pentru crimă de omor și jăfuire. Unul dintre aceste nefericite victime ale superfielității judecătorești a murit în temniță după șapte ani de robie. Pe al doilea însă, care neconștient spunea că pe nedrept au fost condamnați și cerea într'una renoirea procesului, dar' fără a i-se da ascultare, — providința divină l'a ținut în viață, pentru ca acum după 18 ani de robie să aibă satisfacțiunea, că judecătorii săi încă s'au convins despre nevinovăția lui. La tribunalul din Agram s'a constatat nevinovăția bietului om. Acolo se pertracta în zilele trecute pomelnicul crimelor comise de o bandă de tâlhari prinsă în Stenjeferer, și în firul acestei petracări s'a dovedit asupra tâlharilor și crima pentru care cei doi nefericiți fuseseră înainte de asta cu 18 ani judecați la robie pe viață. Bietul om nevinovat va fi în curând redat libertății, — dar' cine și cum va putea să l' despăgubéscă pentru grozava nedreptate ce i-a făcut'o justiția!

* * *

Mania ordinii. Artiștii mari s'au distins în toate operele lor prin unele excentricități. Așa Cherubini se distinse pe timpul său prin mania ordinii, dusă până la exagerațiune. În timpul său era luat în ris de lume pentru această manie. El tracta și lucrurile cele mai neînsemnate după anumite reguli sistematice, dela cari nu se abătea nici odată. Fie-care obiect al toaletei sale d. e. era numerotat, și se servia de ele totdeauna numai în ordinea arătată prin cifre. Chiar în ziua morții sale dete el o probă nouă și stranie despre mania sa. El ceru o batistă, o desfăcu după-ce i-se aduse, căuta la număr și gise: „Nu este asta la rând; deta îmi dai Nr. 8 și n'am avut încă Nr. 7”. „Așa este”, răspunse persóna, care i-o dete, „dar fiind-că pe Nr. 7 căduse o picătură de apă de Cologne și sciind-că esci contra mirosurilor tari, ți-am dat Nr. 8”. — „Ordinea însă trebuie să se observe!” și ceru să i-se aducă batista Nr. 7, să servi de densa cu o strâmbătură din nas, în care să exprima totă scârba, și apoi gise: „Fiind-că am întrebuintat Nr. 7, poți se-mi dai acum Nrul 8”.

* * *

Împérate ceresc.

Împérate-al nost ceresc
Ție toți să cuceresc.
Tu, prea bun mângăitor,
De dreptate iubitor,
Carele'n tot locul esti,
Tu, ce toate le 'mplinesci.
Vino și 'ntru noi te-aședă,
Mintea noastră luminează,
Spurcăciunea curătesce,
Sufletul ni-l mântuesce;
Ați strigăm cu toții ție:
Dă Dómnne așa să fie!

* * *

Flacări mistice. În jur de Eparnay și Rheims poporațiunea e cuprinsă de mare panică din cauza unor mistice casuri de tăciunarie, despre cari s'a constatat că au provenit din cauza unor limbi de foc isbucnite din pământ. Astfel în fabrica „Notre dame” din Avize a isbucnit un foc. Flacăra a ieșit din padiment și a ars mai mulți saci. În decurs de o săptămână flacăra a erupt de mai multe ori din padiment. În casa unui comerciant misticul foc a făcut serum picidorele și fonerelor. În una din nopțile trecute s'au vădut erupând limbi de foc din pavagiul stradelor. În o altă casă flacăra s'a ridicat până la plafondul odăiei și a ars o scândură, care era la o înălțime de doi metri. — Cercetările de până acum nu au putut constata cauza acestor mistice flăcări, ér poporațiunea crede că orașele acestea se află pe un vulcan ce se pregătesce să erumpă.

Loterie.

Miercuri, în 27 Maiu n. 1896.

Sibiu: 58 39 37 35 75

